

2017-05-17
Ku2016/02814 /DISK

Kulturdepartementet
Enheten för diskrimineringsfrågor
Anna Schölin
08-405 14 04
anna.scholin@regeringskansliet.se

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
Registraturet	
Ink.	2017 -05- 26
Dnr:	110-958/2017
Till:	PL

Remiss av betänkandet Bättre skydd mot diskriminering
(SOU 2016:87)

Remissinstanser

- 1 Riksdagens ombudsmän
- 2 Riksrevisionen
- 3 Svea hovrätt
- 4 Hovrätt över Skåne och Blekinge
- 5 Stockholms tingsrätt
- 6 Kammarrätten i Jönköping
- 7 Förvaltningsrätten i Karlstad
- 8 Justitiekanslern
- 9 Domstolsverket
- 10 Åklagarmyndigheten
- 11 Polismyndigheten
- 12 Statens institutionsstyrelse
- 13 Myndigheten för delaktighet
- 14 Barnombudsmannen
- 15 Arbetsgivarverket
- 16 Statskontoret
- 17 Länsstyrelsen Dalarnas län
- 18 Länsstyrelsen Gotlands län
- 19 Länsstyrelsen Jönköpings län

- 20 Länsstyrelsen Skåne
- 21 Länsstyrelsen Stockholm
- 22 Länsstyrelsen Västra Götalands län
- 23 Ekonomistyrningsverket
- 24 Statens skolverk
- 25 Statens skolinspektion
- 26 Barn- och elevombudet vid statens skolinspektion
- 27 Specialpedagogiska skolmyndigheten
- 28 Sameskolstyrelsen
- 29 Lunds universitet
- 30 Stockholms universitet
- 31 Uppsala universitet
- 32 Örebro universitet
- 33 Trafikverket
- 34 Transportstyrelsen
- 35 Konkurrensverket
- 36 Tillväxtverket
- 37 Regelrådet
- 38 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällets frågor
- 39 Forum för levande historia
- 40 Sametinget
- 41 Diskrimineringsombudsmannen
- 42 Nämnden mot diskriminering
- 43 Arbetsförmedlingen
- 44 Arbetsmiljöverket
- 45 Arbetsdomstolen
- 46 Haparanda kommun
- 47 Hultsfreds kommun
- 48 Göteborgs kommun
- 49 Kiruna kommun

- 50 Luleå kommun
- 51 Malmö stad
- 52 Norrköpings kommun
- 53 Skövde kommun
- 54 Stockholms kommun
- 55 Sveriges Advokatsamfund
- 56 Företagarna
- 57 Landsorganisationen i Sverige
- 58 Näringslivets Regelnämnd
- 59 Svenskt Näringsliv
- 60 Sveriges Akademikers Centralorganisation
- 61 Sveriges Kommuner och Landsting
- 62 Tjänstemännens centralorganisation
- 63 Afasiförbundet
- 64 Afrosvenskarnas Forum för Rättvisa
- 65 Amnesty international
- 66 Antidiskrimineringsbyrån i Trollhättan
- 67 Astma- och allergiförbundet
- 68 Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism
- 69 Civil Rights Defenders
- 70 DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder
- 71 Dyslexiförbundet
- 72 Elöverkänsligas Riksförbund
- 73 Elevorganisationerna i Sverige
- 74 FN-förbundet
- 75 Folkbildningsrådet
- 76 Forum – Kvinnor och Funktionshinder
- 77 Friskolornas riksförbund
- 78 Förbundet Sveriges Dövblinda
- 79 Förbundet Unga rörelsehindrade

- 80 Föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna
- 81 Handikappförbunden
- 82 Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
- 83 Hörselskadades riksförbund
- 84 Islamiska Samarbetsrådet
- 85 Judiska Centralrådet
- 86 Judiska Ungdomsförbundet i Sverige
- 87 Kulturgruppen för resandefolket
- 88 Lika Unika
- 89 Malmö mot diskriminering
- 90 Met Nuoret
- 91 MR-fonden
- 92 Mångkulturellt centrum
- 93 MÄN
- 94 Nationella sekretariatet för genusforskning
- 95 Neuroförbundet
- 96 Näringslivets Regelnämnd
- 97 Nätverket unga för tillgänglighet
- 98 Parkinsonförbundet
- 99 Personskadeförbundet
- 100 RFSU
- 101 RFSL
- 102 Riksförbundet Autism
- 103 Riksförbundet Internationella Föreningar för Invandrarkvinnor
- 104 Riksförbundet för Social och Mental hälsa
- 105 Riksförbundet Vuxenutbildning i samverkan
- 106 Riksföreningen Lärvuxpedagogerna
- 107 Riksorganisationen Same Ätnam
- 108 Riksorganisationen Unga Reumatiker
- 109 Riksorganisationen Unga Synskadade

- 110 Romernas riksförbund i Europa
- 111 Rädda barnen
- 112 Sáminuorra
- 113 Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige
- 114 Spinn-off
- 115 STIL
- 116 Svenska CP-föreningen
- 117 Svenska kyrkan
- 118 Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa
- 119 Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset
- 120 Svenska Samernas Riksförbund
- 121 Sverigefinländarnas delegation
- 122 Sverigefinska ungdomsförbundet
- 123 Sveriges antidiskrimineringsbyråer
- 124 Sveriges kristna råd
- 125 Sveriges konsumenter
- 126 Sveriges kvinnolobby
- 127 Sverigefinska Synskadadeförbundet
- 128 Sveriges Dövas Riksförbund
- 129 Sveriges Ledarhundsförare
- 130 Synskadades Riksförbund
- 131 Tjejers rätt i samhället
- 132 Transföreningen FPES
- 133 Trajosko Drom
- 134 Visita

Remissvaren ska ha kommit in till Kulturdepartementet senast
den **18 september 2017**. Svaren bör lämnas både på papper och per e-post.

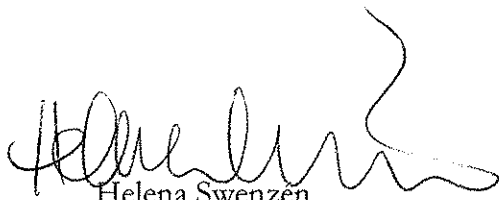
I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Remissinstanserna kan utan kostnad få ytterligare högst tre exemplar av betänkandet. Exemplaren beställs hos Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, fax 08-598 191 91, e-post kundservice@wolterskluwer.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Helena Swenzen
Expeditions- och rättschef

Kopia till

Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm

Bättre skydd mot diskriminering

*Betänkande av
Utredningen om bättre möjligheter att motverka
diskriminering*

Stockholm 2016

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2016:87

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.

Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm

Ordertelefon: 08-598 191 90

E-post: kundservice@wolterskluwer.se

Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2016

ISBN 978-91-38-24538-5

ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Regeringen beslutade den 30 januari 2014 att tillkalla en särskild utredare för att lämna förslag till hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras (dir. 2014:10).

Den 25 februari 2014 förordnades f.d. justitierådet Anna-Karin Lundin att från och med samma dag vara särskild utredare.

Utredningen har antagit namnet Utredningen om bättre möjligheter att motverka diskriminering (A 2014:01).

Som experter förordnades från och med den 1 april 2014 ämnesrådet Cafer Uzunel (Arbetsmarknadsdepartementet), kanslirådet Cecilia Carlsson (Utbildningsdepartementet), enhetschefen Kristina Scheller (Länsstyrelsen Gotland), enhetschefen Maria Kärrman (Statens skolinspektion), enhetschefen Martin Mörk (Diskrimineringsombudsmannen), handläggaren Omar Nur (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) och departementsrådet Tommi Riihonen (Finansdepartementet). Den 28 april 2014 entledigades Omar Nur som expert och handläggaren Maria Sundbom Ressaissi (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) förordnades samma dag som expert i utredningen. Den 24 juni 2014 entledigades Cecilia Carlsson som expert och kanslirådet Jenny Jägsander (Utbildningsdepartementet) förordnades samma dag som expert i utredningen. Den 22 januari 2015 entledigades Cafer Uzunel som expert och kanslirådet Anna Schölin (Kulturdepartementet) förordnades samma dag som expert i utredningen. Den 14 januari 2016 förordnades juristen Sara Stenberg (Statens skolverk) och kanslirådet Tarik Qureshi (Kulturdepartementet) som experter i utredningen.

Som sekreterare i utredningen förordnades från och med den 16 juni 2014 hovrättsassessorn Maria Anvin och från och med den 1 juli 2014 hovrättsassessorn Sofia Tollgerdt.

Genom tilläggsdirektiv den 28 maj 2014 och den 3 december 2015 har tiden för redovisning av uppdraget förlängts från den 13 juni 2015 till den 16 december 2016.

Arbetet har bedrivits i nära samråd med experterna. Betänkandet är därför formulerat i vi-form. Det innebär dock inte att alla experter står bakom samtliga förslag och bedömningar.

Härmed överlämnar utredningen sitt betänkande, *Bättre skydd mot diskriminering*, SOU 2016:87.

Uppdraget är med detta slutfört.

Stockholm i december 2016

Anna-Karin Lundin

/Maria Anvin
Sofia Tollgerdt

Förkortningar

a.a.	anfört arbete
AD	Arbetsdomstolen
a. prop.	anförd proposition
ARN	Allmänna reklamationsnämnden
Barnkonventionen	FN:s konvention om barnets rättigheter
BEO	Barn- och elevombudet
BeL	lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever
BO	Barnombudsmannen
BrB	brottsbalken
dir.	direktiv
DL	diskrimineringslagen (2008:567)
DO	Diskrimineringsombudsmannen
DO-lagen	lagen (2008:568) om Diskrimineringsombudsmannen
Ds	promemoria i departementsserien
ECRI	European Commission against Racism and Intolerance
EEA	Employment Equality Acts (Irland)
ESA	Equal Status Acts (Irland)
EU	Europeiska unionen
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol
Europadomstolen	Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

Europakonventionen	Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundlägg- ande friheterna
FEU	fördraget om Europeiska unionen
FEUF	fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
FLL	föräldraledighetslagen (1995:584)
FN	Förenta nationerna
FRA	Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter
HD	Högsta domstolen
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
HomO	Ombudsmannen mot diskrimi- nering på grund av sexuell lägg- ning
ICCPR	FN:s konvention om medborger- liga och politiska rättigheter
IMR	Institut for Menneskerettigheter
Instruktionen	förordningen (2008:1401) med instruktion för Diskriminerings- ombudsmannen
IHREC	Irish Human Rights and Equality Commission
JK	Justitiekanslern
JO	Justitieombudsmannen
JämO	Jämställdhetsombudsmannen
KO	Konsumentombudsmannen
LDO	Likestillings- och diskrimi- neringsombudet
LOA	lagen (1994:260) om offentlig anställning
LRA	lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister
MR	mänskliga rättigheter
MUCF	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

NGO	non-governmental organisations (icke-statliga organisationer)
NIHR	College voor de Rechten van de Mens, Nederländernas institut för mänskliga rättigheter
NIM	Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter
NJA	Nytt juridiskt arkiv
Ot.prp.	odelstingsproposisjon
Parisprinciperna	Principles relating to the Status of National Institutions
Prop.	proposition
RF	regeringsformen
RB	rättegångsbalken
RH	rättsfall från hovrätterna
RÅ	Regeringsrättens årsbok
Rättighetsstadgan	Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
SADB	Sveriges Antidiskriminerings- byråer
SIN	Säkerhets- och integritetsskydds- nämnden
SKL	Sveriges kommuner och lands- ting
SOU	statens offentliga utredningar
Visselblåsarlagen	lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbets- tagare som slår larm om allvarliga missförhållanden
WRC	the Workplace Relations Commission (Irland)

Sammanfattning

Uppdraget

Att inte utsättas för diskriminering är en mänsklig rättighet. Trots det är vårt samhälle långt ifrån fritt från diskriminering. Det är givetvis ett problem. Ett annat problem är att många av dem som har diskriminerats inte får stöd och hjälp med att ta till vara sina rättigheter.

Det övergripande syftet med vår utredning har varit att hitta lösningar på dessa problem eller åtminstone vägar för att minska dem.

Vårt uppdrag har bestått av ett antal olika delar:

- Översyn av *Diskrimineringsombudsmannens (DO) roll och uppdrag*. Vårt uppdrag har innefattat att analysera DO:s rättsliga möjligheter och ansvar i fråga om handläggningen av anmälningar, förlikningsarbete och rätten att föra talan i domstol. Vi har även haft i uppgift att studera DO:s hantering av anmälningar från enskilda och analysera vilka typer av anmälningar som inte utreds och, om möjligt, bedöma vilka konsekvenser detta får.
- Översyn av organisationen av *arbetet mot diskriminering på regional och lokal nivå*. Många verksamheter på lokal nivå får statligt stöd. I vårt uppdrag har ingått att se över det statliga stödet, om det är effektivt och vilka villkor som ska gälla för stödet. En viktig aktör på regional nivå är länsstyrelserna. Vi har haft till uppgift att bedöma om länsstyrelserna ska få ett större ansvar för arbetet mot diskriminering och i så fall vilka uppgifter de ska ha och hur det arbetet ska organiseras.
- Analys av om en *annan ordning än den nuvarande för tillsyn över och främjande av likabehandling* kan bidra till att säkerställa ett effektivt arbete mot diskriminering.

- Analys av *diskrimineringslagens bevisbörderegeln*. Det har ifrågasatts om den regeln har fått genomslag i praktiken. Vi har därför haft i uppgift att analysera hur domstolarna tillämpar den och redovisar den i sina domar. Syftet med denna undersökning har varit att bedöma om den som anser sig ha blivit diskriminerad i praktiken får den bevislättning som regeln är avsedd att ge. Bevisbörderegler med motsvarande innehåll finns också i föräldraledighetslagen (1995:584) och skollagen (2010:800). Även dessa har omfattats av vårt uppdrag. Vi har även behandlat bevisbörderegeln i lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden.
- Analys av vem som ska ansvara för *tillsynen över arbetet med åtgärder mot diskriminering i skolan – DO eller Skolinspektionen*. På skolans område är ansvaret för tillsynen över att man följer de regler som handlar om att barn inte utsätts för diskriminering och andra kränkningar delat mellan DO och Skolinspektionen. En del av vårt uppdrag har varit att analysera om diskrimineringslagens regler på det skollagsreglerade området bör flyttas till skollagen för att samordnas med reglerna om skydd mot kränkande behandling av barn och elever, eller om de problem som finns skulle kunna lösas med ett fördjupat samarbete mellan DO och Skolinspektionen.
- Analys av om regleringen om *skydd mot diskriminering i offentlig verksamhet* behöver ändras.

Utredningens utgångspunkter

Utredningsarbetet har syftat till att skapa ett system där aktörer på olika nivåer arbetar aktivt mot diskriminering. Ett system där olika aktörer kan komplettera och stödja varandra i arbetet mot diskriminering och med att ge stöd och hjälp till dem som har utsatts för diskriminering. Målet är att risken för att utsättas för diskriminering ska minska och att de som utsätts ska kunna få stöd och hjälp bl.a. genom rådgivning och genom att få kunskap om sina rättigheter och möjligheter.

När det gäller frågan om diskriminering i skollagsreglerad verksamhet har vår utgångspunkt varit att skapa det bästa skyddet och

stödet för barn och elever som utsätts för diskriminering och andra kränkningar i skolan.

Våra förslag

DO:s roll och uppdrag

Vi bedömer att DO i stort bör arbeta som man gör i dag. I DO:s uppdrag ingår att ge enskilda stöd och hjälp, men det är inte den huvudsakliga uppgiften. Myndigheten har även andra uppgifter och bör arbeta på en övergripande nivå, med att skapa praxis och arbeta med främjandeåtgärder.

Det är bara domstolar som kan fastställa att någon har blivit utsatt för diskriminering och besluta om ersättning. DO kan föra talan i domstol. I syfte att förtydliga att DO inte ska agera som ombud för alla som vill föra talan i domstol föreslår vi att bestämmelsen om DO:s talerätt ändras. Det ska framgå att DO i första hand ska använda sin talerätt för att få fram avgöranden i prejudicerande mål, alltså mål som gäller frågor där det behövs vägledning från domstolar. Talan kan enligt vårt förslag också föras i ärenden där DO anser att det annars finns särskilda skäl för det.

Vi lämnar vidare några rekommendationer om hur DO bör arbeta med hanteringen av anmälningar från enskilda. I dagsläget utreds ett mindre antal av de anmälningar som ges in till DO. Vi anser inte att det är rimligt att föreslå att DO ska utreda alla anmälningar som kommer in till myndigheten. Vi anser dock att DO bör utreda fler ärenden genom att en anmälan skickas över till den anmälde så att denne får kännedom om att han eller hon har anmälts och ges möjlighet att reagera på anmälan. Det kan leda till att den anmälde ser över sina rutiner eller att han eller hon självmant erbjuder någon form av ersättning till den diskriminerade. På så sätt får också fler veta att de har anmälts och kunskap om diskriminering kan spridas. Fler som utsätts för diskriminering kan få upprättelse. Vi anser också att DO i större utsträckning bör skicka över beslut och meddelanden om andra åtgärder som vidtas med anledning av en anmälan till anmälaren. Beslut som innebär att DO inte kommer att utreda en anmälan vidare bör innehålla en bilaga med allmän information om hur DO arbetar och om vilka möjligheter som finns för den enskilde att gå vidare på egen hand. Vidare bedömer vi att DO

oftare bör använda sig av möjligheten att fatta andra beslut i sin tillsyn än beslut att väcka talan.

DO ska även fortsättningsvis i första hand arbeta för att parterna kommer överens. DO bör dock enligt vår mening vidga sitt arbete med samförståndslösningar. Myndigheten bör i fler fall undersöka möjligheten för parterna att komma överens.

Arbetet på regional och lokal nivå

Det statliga stödet till antidiskrimineringsbyråerna

Antidiskrimineringsbyråerna är ideella organisationer inom civilsamhället. Enligt vår uppfattning är de viktiga i arbetet mot diskriminering. Vi föreslår därför att byråerna ska få statligt bidrag även i framtiden. Vi anser att det huvudsakliga målet med byråernas verksamhet ska vara att stödja enskilda. En förutsättning för att få bidrag ska vara att minst hälften används för verksamhet som gäller avgiftsfri rådgivning och stöd till enskilda om hur de kan ta till vara sina rättigheter. Det innebär att verksamheten delvis får en annan inriktning än den har i dag.

Kontrollen och återrapporteringen ska öka. På så sätt ska möjligheterna att säkerställa kvaliteten hos den verksamhet som får bidrag bli bättre.

Vi föreslår vidare en ny förordning. I den införs ett antal förändringar som syftar till att modernisera regleringen.

DO ska ge råd och stöd till antidiskrimineringsbyråerna. Det ska framgå av lagen om Diskrimineringsombudsmannen. Förslaget innebär i princip en kodifiering av hur det fungerar redan i dag.

Länsstyrelsens arbete

Vi föreslår att länsstyrelsens ansvar för att arbeta mot diskriminering genom att vidta olika främjandeåtgärder ska förtydligas i instruktionen. Det handlar bl.a. om kunskapsöverföring, stöd och utbildning till strategiska aktörer i länet. Vi lämnar inte några detaljerade förslag om vilka närmare uppgifter länsstyrelsen ska ha i detta avseende. Det beror på att förhållandena – och därmed även behovet av åtgärder – varierar mellan de olika länen. Arbetet ska ske i

samråd med DO. Det ska framgå av lagen om Diskrimineringsombudsmannen att en uppgift för DO är att ge råd och stöd till länsstyrelserna i deras arbete mot diskriminering.

Länsstyrelserna arbetar redan i dag med sådana främjandeåtgärder som vårt förslag omfattar, men de gör det i olika omfattning. Med vårt förslag ska det bli tydligt att länsstyrelserna har ett ansvar för att arbeta externt mot diskriminering.

Förslag om att det ska inrättas en diskrimineringsnämnd

Ett skäl till att det är svårt för dem som har diskriminerats att få upprättelse är att detta, om de berörda inte är överens, kräver domstolsprövning. Att processa i domstol är något som de flesta drar sig för, om inte annat för att det kan leda till att man måste betala höga rättegångskostnader. Vi föreslår att det ska inrättas en nämnd som ska tillhandahålla ett enkelt, billigt och snabbt förfarande för prövning av diskrimineringsstvister, en *diskrimineringsnämnd*.

Inrättandet av en sådan nämnd skulle effektivisera arbetet mot diskriminering och ge fler diskriminerade möjlighet att få upprättelse. Den nya nämnden med uppgift att pröva diskrimineringsstvister bör inrättas som ett särskilt beslutsorgan inom en ny myndighet där nämnden kommer att utgöra den huvudsakliga verksamheten. Vi har övergripande redogjort för hur vi anser att nämnden bör arbeta och särskilt diskuterat vissa frågor av mer principiell art. På samma sätt har vi på ett övergripande plan diskuterat hur den bör vara organiserad. Om en diskrimineringsnämnd ska inrättas krävs det dock ytterligare överväganden i dessa frågor.

Bevisbördereglerna

För diskrimineringsstvister gäller en särskild bevisregel. Syftet med denna regel är att ge de diskriminerade en bevislättnad. Vi föreslår en ändrad lydelse av regeln. Syftet med det är att tydliggöra att det är fråga om en presumptionsregel. En tydligare utformning bör kunna bidra till att regeln tolkas och tillämpas på ett korrekt sätt.

Vi föreslår också att bevisbörderegeln i föräldraledighetslagen, skollagen och lagen om särskilt skydd mot repressalier för arbets-

tagare som slår larm om allvarliga missförhållanden ska ändras på motsvarande sätt.

Ansvar för att motverka diskriminering i skollagsreglerad verksamhet

Vi anser att ett samlat ansvar för att motverka kränkningar – i alla dess former – i skollagsreglerad verksamhet är mest förenligt med barnets bästa. Vi föreslår därför att ansvaret för tillsyn över arbetet med åtgärder mot diskriminering i skollagsreglerad verksamhet flyttas från DO till Skolinspektionen. Till följd av detta flyttas diskrimineringslagens regler som rör skollagsreglerad verksamhet till skollagen och samordnas med reglerna där om kränkande behandling. Det innebär att såväl förbuden mot diskriminering och repressalier som reglerna om aktiva åtgärder för att motverka diskriminering som gäller för skollagsreglerad verksamhet kommer att regleras i skollagen.

Vi lämnar några förslag på justeringar i skollagen med anledning av att reglerna samordnas. Ett sådant förslag är att diskrimineringsersättning ska vara den ersättningsform som gäller för alla former av kränkningar, alltså både diskriminering och annan kränkande behandling. Möjligheten att få ersättning för s.k. ekonomisk skada ska dock finnas kvar.

Skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet

Enligt diskrimineringslagen gäller förbud mot diskriminering inom vissa samhällsområden, oavsett om verksamheten är privat eller offentlig. För offentlig verksamhet finns dessutom en särskild reglering som innebär ett förbud mot diskriminerande bemötande. Det finns frågetecken kring om detta skydd är tillräckligt. Vi har gjort bedömningen att frågan om en utvidgning av den särskilda regleringen inte är lämplig att utreda inom ramen för denna utredning. Vi anser att regeringen bör utreda frågan om att införa ett generellt diskrimineringsförbud.

Konsekvenser av förslagen

Vår bedömning är att de förslag som vi lämnar leder till att enskilda som utsätts för diskriminering får större möjligheter att ta till vara sina rättigheter. Fler som utsätts kan få hjälp, antingen av DO eller av en antidiskrimineringsbyrå. Genom att länsstyrelsernas ansvar för att arbeta med externa främjandeåtgärder förtydligas kan fler kommuner, företag, organisationer etc. i länen få kunskap om diskrimineringsfrågor. Det kan i sin tur leda till att dessa frågor i större utsträckning uppmärksammas och att färre riskerar att utsättas för diskriminering.

Den ändring av bevisbörderegeln i diskrimineringslagen som vi föreslår kan leda till att den som anser sig ha utsatts för diskriminering får den bevislättning som regeln är avsedd att ge. Detsamma gäller för de övriga bevisbörderegler som vi har föreslagit ska ändras på motsvarande sätt.

Vårt förslag om att inrätta en diskrimineringsnämnd kräver ytterligare utredning för att kunna genomföras. Inrättandet av en sådan nämnd skulle dock enligt vår mening vara ett bra sätt att effektivisera arbetet mot diskriminering och ge fler enskilda som utsätts för diskriminering möjlighet att få upprättelse.

Ett genomförande av förslagen kommer att påverka DO:s, länsstyrelsernas och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) arbete. Det handlar både om nya arbetsuppgifter och om delvis ändrat fokus i arbetet. Antidiskrimineringsbyråerna kommer också att påverkas. Villkoren för statsbidraget kommer att bli tydligare och kraven kommer i vissa fall öka, bl.a. på byråernas redovisning till MUCF.

Vårt förslag att flytta ansvaret för tillsyn över arbetet med åtgärder mot diskriminering i skollagsreglerad verksamhet till Skolinspektionen och att flytta regleringen från diskrimineringslagen till skollagen bör leda till att reglerna blir lättare att tillämpa. En annan effekt är att det blir enklare för barn, elever och vårdnadshavare att veta hur de ska agera. Förslaget innebär att barn och elever som utsätts för diskriminering eller annan kränkande behandling i skollagsreglerad verksamhet kan få samma stöd och samma möjligheter till upprättelse oavsett grunden till kränkningen. Förslaget får även konsekvenser för berörda myndigheter, främst Skolinspek-

tionen, DO och Skolverket. Även enskilda skolor och deras huvudmän kommer att i viss mån påverkas av förslaget.

Våra förslag får positiva effekter för jämställdheten mellan kvinnor och män och för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Ikraftträdande

Utredningen föreslår att de nya reglerna träder i kraft den 1 juli 2018.